

ISTRAŽIVANJE O UPOTREBI IT RODITELJA UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

Mladen Jovanović¹, Goran Jovišić²

***Rezime:** Ovo istraživanje nastalo je kao nedostatak većeg broja kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja u Srbiji koja su u vezi sa korišćenjem računara u svakodnevnom životu i radu i korišćenju Interneta, kao i sa ciljem da se istraži koliko roditelji učenika osnovnih škola znaju kakoi koliko bezbedno njihova deca koriste IT, kao i kolike su njihove mogućnosti da ih upozore na bezbedno korišćenje Interneta .*

***Ključne reči:** IT, obrazovanje, roditelj, istraživanje, bezbednost*

ISTRAŽIVANJE O UPOTREBI IT RODITELJA UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA

***Summary:** As there were not quantitative and qualitative researches in Serbia connected with everyday computer and the Internet usage, we have decided to do this kind of research. The aim was to find out how many parents, whose children go to elementary schools, know how safe IT is used by their children, as well as what are their abilities of warning them to the safe use of the Internet*

***Key words:** IT, education, parents, research, security*

1. UVOD

Predmet istraživanja

Individualni razvoj ljudskih resursa a samim tim i stepen primenljivosti IT i Interneta u svakodnevnom životu obezbeđuje se različitim vrstama znanja i veština, koje se stiču obrazovanjem tokom redovnog školovanja ili kasnije kroz doživotno učenje.

Osим obrazovanja stiču se vrednosti, stavovi i navike, koje se stiču vaspitanjem kako u porodici tako i u školi. Postoje različite vrste osposobljenosti, ali sve osposobljenosti nisu podjednako važne. Najvažnija je ona osposobljenost koja je ključna za obavljanje određene intelektualne i socijalne veštine.

¹ Mladen Jovanović, nastavnik Informatike i računarstva, Osnovna škola „Desanka Maksimović“

Čokot, Niš, E-mail: mladjaj74@gmail.com

² Goran Jovišić, Udruženje profesora informatike Srbije, Novi Sad, E-mail: jovisici@hotmail.com

Došlo je do promene strukture zanimanja, znanja i veština. Danas su IT i Internet nesumnjivo jedno od najrasprostranjenijih sredstava za rad, za razmenu informacija, komunikaciju i bitan pokretački faktor svakog društva. Nesumnjivo je da nas masovno korišćenje interneta u komunikaciji uvodi u nove vrste međuljudskih odnosa i menja naš uobičajen način i stil života naročito u porodici.

Za uspostavljanje informatičkog društva, neophodno je imati visok stepen razvijenosti kompjuterske infrastrukture. Razvoj ljudskih resursa tj. stepen primenljivosti IT u svakodnevnom životu i radu kao i preporuke za sticanje IT znanja i veština su dati u sledećim dokumentima koji su korišćeni kao polazne osnove ovog istraživanja:

[1] Nacionalni konvent o Evropskoj uniji Zrenjanin 23. februara 2009. godine. Tema zasedanja: „Značaj nauke i obrazovanja za razvoj informacionog društva i implementaciju IKT u svim sektorima rada i poslovanja“

[2] Strategije razvoja informacionog društva godine kojeg je donela Vlada RS 05.10.2006. godine.

[3] Akcioni plan za sprovođenje eSEE Agende+ do 2012 godine. Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo R. Srbije.

Iz ovih dokumenata može se sagledati koje su preporuke, strategije i planovi za ubrzani razvoj IT infrastrukture, za edukaciju ne samo učenik već i odraslog stanovništva kako da implementira IT i Interneta u svakodnevnom radu i životu, o razvoju informatičke i Internet infrastrukture. U sledećem dokumentu – istraživanju se može videti stepen primenljivosti informacionih tehnologija u nastavi i vannastavnim aktivnostima u školama na teritoriji naše države. Ovo istraživanje takođe govori i o stavovima prosvetnih radnika o informacionim tehnologijama i internetu u nastavi:

[4] IKT u nastavi škola u Srbiji, pregled stanja, perspective razvoja, Udruženje profesora informatike Srbije, maj 2009.

Do sada se kod nas nije ozbiljno i na sistematizovan način nije bavio mišljenjima i stavovima roditelja naših učenika o primeni IT i Interneta u svakodnevnom životu i radu.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Osnovni cilj ovog istraživanja je da prikaže vezu između korišćenja informacionih tehnologija i Interneta u porodičnom okruženju. u kojoj meri su IT znanja i veštine, Internet inkorporiran u svakodnevne aktivnosti porodice.

Specifični ciljevi istraživanja su

- Da se utvrdi stepen opremljenosti IT opremom roditelja na radnom mestu
- Da se utvrdi stepen opremljenosti IT opremom privatno u domćinstvima
- Utvrditi vreme korišćenja interneta (kvantitativno i kvalitativno) kako kod učenika tako i njihovih roditelja
- Da li roditelji učestvuju na socijalnim mrežama i koliko su upoznati sa prednostima i manama socijalnih mreža
- Stepem informatičke pismenosti učenika
- Učešće učenika na socijalnim mrežama i koliko su upoznati sa prednostima i manama socijalnih mreža

3. HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Predpostavke su da su roditelji kao građani i radno aktivno stanovništvo dovoljno upoznati sa prednostima IT u svakodnevnom životu i radu da koriste informacione tehnologije i Internet u svakodnevnom životu i na radnom mestu.

Druga važna pretpostavka je da veliki broj dece školskog uzrasta od 12 do 15 godina član neke od popularnih socijalnih mreža. Ne zna se koliko je procenat ove dece – maloletnika pod nadzorom roditelja, da li su upoznati sa opasnostima koje sa sobom nose ove mreže. Predpostavka je da veliki broj dece nije upoznat tj. adekvatno obučeno za onlajn ponašanje na mreži i da nije upoznato sa opasnostima i prednostima socijalnog softvera.

4. PODRUČJE I NAČIN ISTRAŽIVANJA

Anketirani su roditelji čija deca pohađaju sedmi (24,38%), osmi (20,44%) i treći (25,31%) razred osnovne škole, u pojedinim slučajevima su to bili i oni roditelji čija deca pohađaju peti (23,63%) razred osnovne škole. Ukupno je anketirano 1700 roditelja iz 78 škola sa teritorije cele države, kako iz ruralnih tako i iz urbanih gradskim sredinama. Za prikupljanje podataka se koristio anketni listić, čije je popunjavanje bilo samostalno, dobrovoljno i anonimno. Biranje škola u kojoj su anketni listići slati zasnovano je na principu slučajnog uzorka, pri tome vodeći računa o proporcionalnoj zastupljenosti škola iz svih regiona Srbije, koliko je to bilo moguće.

Anketiranje je bilo dobrovoljno a sprovedeno je uz mrežu saradnika nastavnika, školskih pedagoga, učitelja koji su kontaktirali roditelje.

5. ANKETNI LISTIĆ I REZULTI ISTRAŽIVANJA

Zajedno sa pitanjima na anketnom listiću dati su rezultati istraživanja u zagradama ili u vidu komentara. Prva dva pitanja imala su ulogu takozvanih “demografskih” pitanja sa ciljem da daju neki opšti opis anketirane populacije.

1. Pol ispitanika: 1. muški (46%) 2. ženski (54%)
2. Starost ispitanika: 1. do 30 godina (27.47%) 2. od 31 do 40 (32.07%)
3. od 41 do 50 godina (27.47%) 4. preko 50 godina (13%)
3. Da li ste zaposleni? 1. da (65%) 2. ne (25%)
4. Da li koristite računar? 1. da 2. ne

Od ukupnog broja ispitanika 68,31% koristi računar.

5. Koliko godina koristite računar?

Od ukupnog broja ispitanika koji su pozitivno odgovorili na pitanje da li koriste računar, dobijen je prosek od 10,13 godina.

6. Ako koristite računar da li to činite :

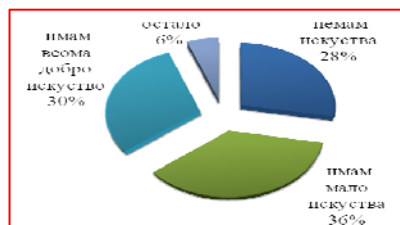
1. na poslu 2. kod kuće 3. na poslu i kod kuće

Od broja ispitanika koji koriste računar preko 46 % to čini i kući i na poslu, a 10,7% samo kod kuće.

7. Koliko je Vaše iskustvo u radu na računaru?

1. nemam iskustva 2. imam malo iskustva
3. imam veoma dobro iskustvo 4. ostalo

Na slici 1. desno, dati su odgovori na pitanje pod rednim brojem 7 u vidu dijagrama.

8. Da li imate računar? 1. na poslu (32%) 2. kući (8%)
3. na poslu i kod kuće (44%) 4. nemam računar (16%)

9. Koliko vremena dnevno koristite računar?

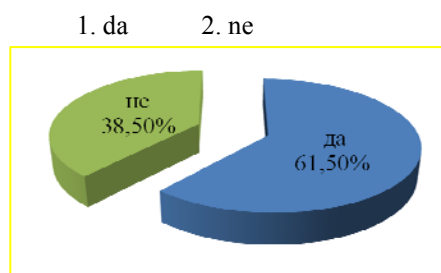
Ispitanici koji koriste računar čine to u proseku 5,76 časova.

10. U koje svrhe koristite računar: zabava, informisanje, edukacija, posao...?

Najveći broj ispitanika, 46,57% se izjasnio da računar koristi za Internet- zabava, informisanje, za edukaciju i posao 11,53%, dok recimo, za igranje igara što čini 5,76% ispitanika koji koriste računar.

11. Da li koristite Internet?

Od ukupnog broja ispitanika 61,50% koristi Internet. Naravno taj broj se znatno povećava kada su u pitanju samo ispitanici koji koriste računar, tako da samo njih oko 10% ne koristi Internet (slika2. desno).

Interesantno je uporediti podatke koje je dao [6] internetworldstats međunarodni Internet statistički centar. Podaci su od 31.12.2011. godine. Prema podacima sa njihovog sajta u Srbiji ima 4 107.000 korisnika Interneta što u odnosu na broj stanovnika predstavlja 56,2% populacije. Srbija u ukupnom broju korisnika u Evropi učestvuje sa 0,9%.

12. Ako koristite Internet koliko godina to činite? 1. do 2 godine (40%)
2. od 2 do 4 godine (20,75%) 3. od 4 do 8 godina (30%) 4. preko 8 godina (9,15%)

13. Kakvo je Vaše mišljenje o Internetu da li je on koristan u radu i u svakodnevnom životu?

Skoro 30% ispitanika ima loše mišljenje o Internetu, 27% odlično i da im koristi u svakodnevnom radu, dok 35% ispitanika ima mišljenje dobro o Internetu.

14. Na koji način ste se osposobili da koristite Internet?

Najveći broj ispitanika je odgovorilo da se samostalno osposobilo za korišćenje Interneta, njih 30,49%, na računarskom kursu je bilo 7,56%, uz pomoć kolga na poslu i prijatelja gotovo identično oko 15% a uz pomoć porodice 22,87%.

15. Gde imate pristup Internetu? 1. na poslu 2. kod kuće 3. na poslu i kod kuće

Zanimljivo je da gotovo sličan procenat anketiranih odgovorio da Internet koristi i kući i na poslu, odnosno samo kod kuće, oko 48%, ali je i zanimljiva činjenica da 7% ispitanika ima pristup Internetu ali tu mogućnost ne koristi.

16. Da li imate aktivnu e-mail adresu i koliko je često proveravate?

Elektronsku poštu koristi 87% ispitanika koji koriste Internet. Od ovog broja njih 70% proverava poštu svakodnevno, 12% jednomu tri dana, oko 9% jednom nedeljno, a ostatak to čini ređe od jednom u nedelju dana.

17. Zašto najviše koristite Internet?

Najveći broj ispitanika 71,16% se izjasnio da Internet najviše koristi za zabavu, informisanost i komunikaciju, za edukaciju 13,28%, za poslovanje 12,09%, ostatak onih koji koriste Internet se nije izjasnio na ovo pitanje.

18. Da li imate vlastitu Internet prezentaciju? 1. da 2. ne

Vlastitu Internet prezentaciju ima 18,09% ispitanika koja koriste svetsku računarsku mrežu ili oko 11,3% procenata od ukupnog broja anketiranih.

19. Da li na Vašem računaru postoji instaliran antivirus program? 1. da 2. ne

Skoro 85% ispitanika koji koriste računar se izjasnilo da na njihovim računarima postoji instaliran neki anti-virus program.

- 20.** Da li imate profil na nekoj društvenoj mreži ? 1. da 2. ne
Od ukupnog broja ispitanika koji koriste računar oko 82% se izjasnilo da ima profil na nekoj društvenoj mreži
- 21.** Da li Vaše dete u školi pohađa neki od sledećih predmeta?
 1. Od igračke do računara 2. Informatika i računarstvo
Zanimljivo je da informatiku i računarstvo pohađa oko 70 % učenika osnovnih škola, a od igračke do računara tek 25%.
- 22.** Da li Vaše dete koristi računar? 1. kod kuće 2. u školi 3. kod kuće i u školi
Najveći broj ispitanika, njih oko 33% kaže da njihova deca koriste računar u kući i školi, 21% samo u školi, a oko 26% samo kući.
- 23.** Koliko Vaše dete provodi vremena za računarom?
Preko 27% roditelja učenika osnovnih škola kaže da njihova deca provode za računarom više od 2 sata, do sat vremena 40%, a između jednog i dva sata 33%.
- 24.** U koje svrhe Vaše dete koristi računar? 1. Zabava 2. Obrazovanje 3. Ostalo
Samo 22.5% anketiranih kaže da njihova deca koriste računar za obrazovanje.
- 25.** Da li Vaše dete koristi Internet? 1. da 2. ne
Od ukupnog broja ispitanika oko 58% kaže da njihovo dete koristi Internet.
- 26.** Gde Vaše dete ima pristup Internetu? 1. kući 2. u školi 3. kod kuće i u školi
Najveći broj roditelja, koji su odgovorili na ovo pitanje, kaže da njihova deca imaju, gotovo podjednako(40%), pristup Internetu u školi i kod kuće, odnosno samo u školi.
- 27.** Da li Vaše dete ima profil na nekoj društvenoj mreži (Facebook, Twitter....)?
Skoro 52% roditelja zna da im deca imaju profil na nekoj društvenoj mreži, njih 23% tvrdi suprotno. Zabrinjavajuće je to što čak jedna četvrtina roditelja tačnije njih 25% ne zna da li im dete ima profil na Facebook-u, Twitter-u ili nekoj drugoj društvenoj mreži.
- 28.** Da li ste prisustvovali nekom skupu na kojem se govorilo o bezbednom korišćenju Interneta?
 1. da 2. ne
Još više zabrinjava činjenica da 71% roditelja učenika osmogodišnjih škola nikada nisu prisustvovali skupu na kojem se govorilo o bezbednom korišćenju Interneta.
- 29.** Da li ste posetili neku Internet prezentaciju o bezbednom korišćenju Interneta?
Ovo pitanje nam donosi, kao i predhodno, dosta briga jer 57% anketiranih roditelja nikada nije posetilo neku prezentaciju o bezbednom korišćenju Interneta.
- 30.** Da li ste sa Vašim deteom razgovarali o bezbednom korišćenju Interneta? 1.da 2. ne
Šta nam tek govori ovaj podatak, da čak 42% ispitanika nikada nije razgovaralo sa svojom decom o bezbednom korišćenju Interneta.
- 31.** Da li je Vaše dete prisustvovalo skupu na kojem se govorilo o bezbednom korišćenju Interneta ili je posetilo neku Internet prezentaciju o bezbednom korišćenju Interneta?
Ogromna opasnost, pre svega, za svu decu, za sve učenike, a kasnije i za njihove porodice predstavlja poražavajuću činjenica da oko 70% učenika osnovnih škola nikada nije prisustvovalo skupu na kojem se govorilo o bezbednom korišćenju Interneta ili je posetilo neku Internet prezentaciju o bezbednom korišćenju Interneta.
- 32.** Koliko dnevno vremena provodi Vaše dete na Facebook-u ili nekoj društvenoj mreži?
U proseku učenicio snovnih škola koji imaju profil na Facebook-u, provode oko 90 minuta dnevno na ovoj društvenoj mreži.
- 33.** Koliko prijatelja Vaše dete ima na Facebook-u?
Učenici 3 razerda imaju u proseku 157 prijatelja, dok učenici 7. i 8. razreda imaju preko 250 prosečno.
- 34.** Da li znate ko su prijatelji Vašeg deteta ili dece na Facebook-u?

Još jedna uznemiravajuća, činjenica koja nam pokazuje da čak jedna trećina ili 33% anketiranih roditelja, ne zna koji su prijatelji njihove dece na Facebook-u.

35. Da li je Vaše dete na Facebook profilu postavilo sledeće podatke (dati više odgovora)?

1. svoju fotografiju	2. fotografije svojih ukućana
3. adresu stanovanja	4. broj telefona

Skoro 95% anketiranih kaže da su njihova deca postavila svoje slike na Facebook-u, 44% fotografije svojih ukućana, 7,20% adresu stanovanja a broj telefona je ostavilo 6,8% učenika. Preko 15% ispitanika kaže da je njihovo dete ostavilo na društvenoj mreži više podatak: slike, broj telefona, adresu stanovanja, broju kućana i dr.

6. ZAKLJUČAK

Na teritoriji naše države je uočen nedostatak istraživanja u obrazovanju a u isto vreme kreatori obrazovnih politika se sve više oslanjaju na rezultate međunarodnih istraživanja (npr. PISA, TIMMS). Zahtevi i potrebe za istraživanjima u obrazovanju su sve veći. Ovo istraživanje je pokušaj da se na kvalitetan način stručnoj javnosti i kreatorima obrazovnih politika pruže relevantne informacije o odnosima u oblasti IT i naročito u oblasti zaštite dece na internetu kao i socijalnim interakcijama unutar porodice. Značajno je da nivo obrazovanja roditelja, korišćenje IT na poslu i u svakodnevnom životu značajno utiču na pravilnu upotrebu IT i internet tehnologija njihove dece.

7. LITERATURA

[1] Drugo zasedanje Radne grupe Informaciono društvo i obrazovanje Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji je održano u Zrenjaninu 23. februara 2009. godine.

<http://www.eukonvent.org/downloads2/090324-preporuka2-id.pdf>

[2] Strategija razvoja informacionog društva usvojena je na sednici Vlade održanoj 5. oktobra 2006 http://www.dis.org.rs/www1/nauka_strategija_id.pdf

[3] Akcioni plan za sprovođenje eSEE Agende+ do 2012 godine. Ministarstvo za telekomunikacije I informaciono društvo R. Srbije..

http://www.mtid.gov.rs/wpcontent/uploads/Dokumenti/Strategije_akcioni_planovi/Akcioni_plan_za_realizaciju_eSEE_Agende.pdf

[4] IKT u nastavi škola u Srbiji, pregled stanja, perspective razvoja, Udruženje profesora informatike Srbije, maj 2009.

http://upissrbije.edu.rs/images/stories/pdf/ikt_2009.pdf

[5] <http://webrzs.stat.gov.rs/WebSite/repository/documents/00/00/43/62/PressICT2011.pdf>

[6] <http://www.internetworldstats.com/stats4.htm>